

Круглов К. О. Довіра як складова соціального капіталу особистості // Матеріали доповідей учасників II Всеукраїнського конгресу із соціальної психології «Соціальна психологія сьогодні: здобутки і перспективи» (7-9 листопада 2019 р.). Київ: 2019. С.194-195.– DOI: 10.33120/UCSPPProceedings-2019. Режим доступу: : <http://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/Theses-UCSP2019.pdf>

Круглов К. О.

Довіра як складова соціального капіталу особистості

Поняття «соціальний капітал» виникло спочатку у концепціях, що розроблено в економічній теорії та соціології. Введено у науковий обіг в 1916 році Л. Ханіфаном, потім набуло поширення завдяки дослідженням Р. Патнема, який запропонував інтерпретацію його сутності та функцій у різних сферах людської діяльності. Р. Патнем конкретизував дане поняття та зазначив, що соціальний капітал на відміну від інших форм капіталу не скорочується, а навпаки збільшується; він може зникнути, якщо ним не користуватися [4]. Крім того, як одну із відмінних ознак соціального капіталу Р. Патнем називає його належність до суспільства, а не до конкретних осіб. Соціальний капітал розуміємо як сукупність психологічних відносин, які підвищують добробут індивідів та груп без шкоди для суб'єктів соціально-економічної системи [1].

О. М. Татарко на підставі аналізу наукових підходів в економіці, соціології та соціальній психології до складових соціального капіталу пропонує таку структуру: довіра (міжособистісна та інституціональна); позитивна та «сильна» групова ідентичність (в тому числі громадянська, якщо мова йде про соціальний капітал суспільства); взаємна толерантність [3].

Феномен довіри достатньо широко вивчається у соціальній психології. В соціології довіра розглядається як «ядро» соціального капіталу. Довіра здатна «накопичуватися» на соціетальному рівні. Це накопичення успішного досвіду соціальних взаємодій може застосовуватися далі як соціальний ресурс, який, власне, і називають соціальним капіталом. Ресурс довіри надає більшої еластичності та стабільності для суспільства у період соціальних змін, проте він не є безмежним, його накопичення відбувається повільно, а ось розтратити

можна швидко. Основне правило полягає у тому, що довіра легше трансформується у недовіру, ніж недовіра в довіру [2].

О. М. Татарко та А. Л. Свенцицький проаналізували зміст буденних уявлень щодо феномену довіри та виокремили зміст найбільш типових уявлень:

– довіра як оцінка – це якість ставлення до іншої людини, групи осіб або організації, в основі якої лежить їх оцінка як людей чесних, щирих тощо, тобто таких, що мають певні якості;

– довіра як процес передавання важливої інформації – це процес передавання іншій особі, групі осіб або організацій значущої інформації, таємниць, різних матеріальних цінностей, фінансів тощо при повній впевненості про нерозголошення або можливість повернення;

– довіра як поведінка – це якість поведінки стосовно до іншої людини, групи осіб або організацій, що характеризується опорою на них у роботі;

– довіра як груповий стан – це коротка психологічна дистанція між людьми, їх психологічна близькість один до одного [3].

Отже, соціальний капітал це сукупність психологічних відносин, які можуть бути конвертованими в інші форми капіталу, або призводити до певних позитивних ефектів, наприклад, покращувати психологічне благополуччя особистості або сприяти більш успішній соціальній адаптації.

Література:

1. Блинова О. Є., Круглов К. О. Значення соціального капіталу для психологічного благополуччя співробітників. *Інсайт: психологічні виміри суспільства : наук. журн.* Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 1. С.72-78.
2. Купрейченко А. Б. Психология доверия и недоверия. М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2008. 571 с.
3. Татарко А. М. Межличностное доверие как фактор социально-экономического развития. *Социальная психология и общество.* 2014. № 3. С.28-41.

4. Putnam R. Social capital: measurement and consequences. *Canadian Journal of Policy Research*. 2001. V. 2. № 1.